

Ivar Giæver til minne

Ole Henrik Ellestad *

En prinsippfast og betydelig internasjonal vitenskapsmann har gått bort.

Norges eneste Nobelprisvinner i fysikk, Ivar Giæver, døde 20. juni 2025, i USA 96 år gammel. Han engasjerte seg etter hvert i klimasaken internasjonalt og i Norge, støttet Klimarealistene og ble etter noen år medlem av Klimarealistenes vitenskapelige råd da han så at det fungerte i henhold til de vitenskapelige prinsipper som han holdt høyt i all sin forskning og virke.

En nekrolog signert undertegnede, Olav M. Kvalheim og Jan-Erik Solheim ble publisert i [Aftenposten 01.08.2025](#). En utdyping av den er presentert nedenfor, en annen fra USA finnes [her](#).

Giæver var fra Lena på Toten, utdannet seg til maskiningeniør ved NTH i 1952 og dro etter hvert til Canada og senere USA der han i mange år var ansatt i General Electric. Han arbeidet først med anvendt matematikk og fikk etter hvert innpass i de store forskningslaboratoriene med høy kvalitet. Han satt pris på den frihet GE gav forskerne og ble involvert i arbeid med supraledere.

Det kvantemekaniske grunnlaget for elektron tunnelling effekten var lansert av George Gamow i 1928. I 1957 ble videreutvikling til BCS-teorien presentert. Giæver gjennomførte i 1960 en rekke betydningsfulle målinger der han viste effektene i utvalgte elektriske ledere og i flere supraledere, og etablerte det eksperimentelle beviset for teoriene, noe som stimulerte videre utvikling. Han delte Nobelprisen i fysikk for 1973 sammen med Leo Esaki og Brian Josephson for sitt arbeid med elektron tunneling gjennom isolerende barrierer i superledere. Senere ble han tildelt flere betydelige forskningspriser.

Giæver utførte mange av eksperimentene mens han samtidig arbeidet på sin dr.-grad som ble avsluttet i 1964 ved Rensselaer Polytechnic Institute, der han ble professor i 1988. Han skiftet tidlig i 1970-årene fagfelt til biofysikk og var medgründer i AppliedBioPhysics i 1991, som utviklet biomedisinsk målemedisinsk.

Selv om han tidlig ble amerikansk statsborger (1964) holdt han god kontakt med Norge, hadde landsted i Tønsbergområdet og samarbeidet med ledende norske forskningsgrupper, spesielt med gruppen til Jens Feder og Torstein Jøssang ved Fysisk institutt, UiO innen kooperative fenomener. Det utviklet seg til et senter for fremragende forskning (SFF). Fra 1989 hadde han et Vista-professorat (Statoil) ved UiO og foreleste årlig.

Ivar Giæver med Nobelmedaljen.

Foto: Bruce Sampson / NTNU Vitenskapsmuseet

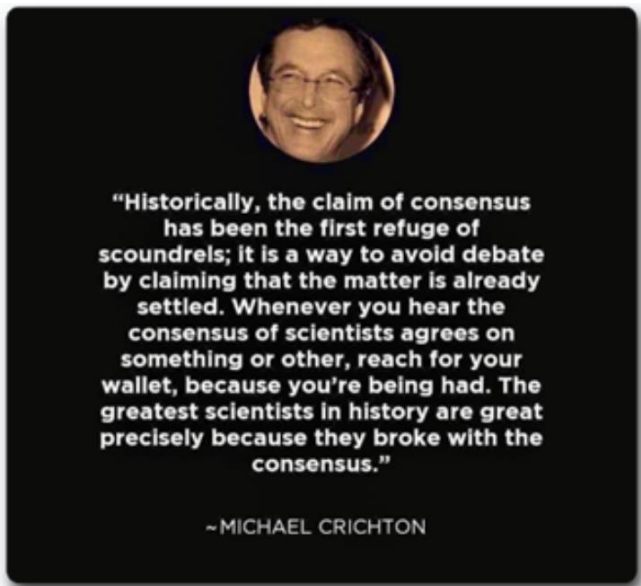
Politisk preget klimaforskning

Giæver var Obama-tilhengeren som tidlig ble skeptisk til de alarmerende budskap om CO₂ og klimaendringer. Hans utgangspunkt var klassisk vitenskapsteori der teori skulle bekreftes av eksperimenter, det samme vitenskapelige grunnlag som for hans Nobelprisarbeid.

Han påpekte at **det ikke eksisterer en global temperatur**, kun en beregnet middelværdi fra et mangelfullt grunnlag med begrenset arealdekning, særlig i rurale og kaldere områder, og påvirket av feilkilder inklusive byoppvarming. Overordnet hevdet han at temperaturen har vært forbausende stabil og bare endret seg 0.8 C (0.3 %) på 150 år fra 1860 (IPCC, AR5). Mens CO₂ stiger var temperaturen tilnærmet konstant i de 18 årene frem til 2015 (hiatus).

Om ekstremeffekter var han på linje med fagdelene i IPCC-rapportene som viser at det ikke er økning ifølge offentlige statistikker. Klima er ikke globalt, men regionalt og har vært påvirket av naturlige variasjoner til alle tider. Alt på kloden varierer, også klima gjennom milliarder av år påvirket av mennesker og etter hvert på en rekke måter (ikke bare drivhusgasser) fra et økende antall mennesker fra 1.5 til 7 milliarder i de senere århundre. Overbefolkning er et større problem enn klimavariasjoner som har mange fordeler som underslås.

Derfor meldte Giæver seg i 2011 ut av American Physical Society som han mente gikk mot de vitenskapelige prinsipper da de hevdet at konklusjonen om at CO₂-utslipp var årsak til klimavariasjoner var [ubestridelig \(incontrovertible\)](#). Et utsagn i strid med vitenskapens prinsipper og de mange usikkerheter, manglende data, feilkilder osv. som åpenbart medførte alvorlig, manglende forståelse av et uhyre komplekst forskningsområde. Derfor tok han heller ikke stilling til en rekke mer detaljerte teorier og spørsmål. Det skulle fri og korrekt vitenskap i hele sin bredde belyse.

M. Crichton-sitatet oversatt til norsk:

Historisk sett har påstanden om konsensus vært skurkens første tilflukt; det er en måte å unngå debatt ved å hevde at saken allerede er avgjort.

Når du hører at «konsensusen blant forskere er enig i noe», grip etter lommeboken din, for du blir lurt.

De største forskerne i historien er store nettopp fordi de brøt med konsensusen.

Giæver ble invitert til den årlige «Nobel Laureate Meeting» i Lindau, Tyskland, der nobelprisvinnere og unge vitenskapsmenn kunne møtes om ulike tema, første gang i 1976. Senere deltok han med [foredrag til sammen 17 ganger frem til 2017](#), om klimaforandringer i 2008 ([paneldebatt](#)), 2012 ([foredrag](#)) og i [2015](#).

Universitetet i Oslo ville nulle ut Giæver

I 2011 feiret Universitetet i Oslo (UiO) sitt 200-års jubileum med en rekke forelesninger. Interessen for Giævers klimasyn var større i Nobelpris-kretser enn ved UiO. Men Klimarealistene arbeidet for at UiOs eneste Nobelprisvinner i fysikk skulle inviteres til å holde foredrag. Etter en del frem og tilbake ble det et debattmøte om klima mellom Giæver og Rasmus Benestad (Meteorologisk institutt) samt et klimaforedrag lagt til et lite seminarrom – et tydelig tegn på UiOs manglende interesse. Som en sjeldenhet slapp han til i [Aftenposten med et primærinnlegg 26 juni 2011](#).

I foredraget brukte Giæver tid på å formidle erfaringen fra andre viktige forskningstema som berører politiske beslutninger.

Skadevirkningene fra sur nedbør ble sterkt overdrevet av myndighetene (det var ingen skogdød) og mange forskere. Ozonhullet var vel dokumentert av bl.a. norske, anerkjente miljøer **lenge før noen KFK-molekyler var sluppet ut til atmosfæren**. I begge tilfeller medførte myndighetsredigert forskning at viktig informasjon om naturen, dens variasjoner og påvirkning — som i klimaforskningen — ble utelatt i det videre politiske arbeid.

Giæver støttet opp om Klimarealistene, men han ventet i noen år med å bli medlem av Det vitenskapelige rådet som ble etablert i 2015. Da var det tydelig at de vitenskapelige grunnprinsipper ble etterlevd.

Likeledes oppmuntret han Klimarealistenes initiativ til en vitenskapelig journal «[Science of Climate Change](#)» som nå publiserer flere artikler om sentrale spørsmål som innen «konsensusjournalene» er dårlig eksponert. Det var viktig å styrke frie journaler som ikke var dominert av IPCCs filosofi der publikasjoner som ikke representerer «mainstream science» notorisk blir refusert. I sin hilsen i det første nummeret i 2021 fremhevet han betydningen av fri, uavhengig forskning som verifiseres av eksperimenter og observasjoner. Konsensusutspill er feil og har heller ingen rolle i vitenskapen der kritikk bringer fagfeltet fremover.